

Motion till riksdagen 2013/14:Sk383

av **Lena Sommestad m.fl. (S)**

Undvikande av skatteavdrag som undergräver den generella välfärdspolitiken

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att undvika skatteavdrag som undergräver den generella välfärdspolitiken.

Motivering

Sverige har sedan många decennier tillbaka rönt uppmärksamhet runt om i världen på grund av en framgångsrik generell välfärdspolitik. Den generella välfärdspolitiken bygger på grundprincipen att välfärden betalas av alla gemensamt via skatt, samtidigt som sociala förmåner och social service erbjuds alla invånare på lika villkor. Alla har grundläggande sociala rättigheter, oavsett inkomstnivå eller ställning på arbetsmarknaden. Försörjningsstöd ska vara en lösning i undantagsfall.

Erfarenheten har visat att den generella välfärdspolitiken fungerar väl och har hög legitimitet. Det faktum att höginkomsttagare och låginkomsttagare ingår i samma system och har samma sociala rättigheter skapar ett starkt stöd för välfärden i alla inkomstgrupper. Erfarenheten visar också att den generella välfärdspolitiken är kostnadseffektiv och har stor kapacitet att omfördela resurser till dem som har särskilt stora behov.

Den generella välfärdspolitiken står i kontrast till en selektiv välfärdspolitik, som skiljer på olika grupper av invånare efter inkomst eller ställning på arbetsmarknaden. Medborgare med anställning har socialförsäkringar som ger stark social trygghet, medan de som saknar förvärvsarbete hänvisas till riktade försörjningsstöd. Giftnor utan inkomst försäkras i dessa system i regel via sina män. Kvinnor är överrepresenterade som mottagare av försörj-

Fel! Okänt namn på

ningsstöd och andra riktade åtgärder. Erfarenheten har visat att de selektiva systemen är mindre kostnadseffektiva än de generella och att de fungerar sämre som instrument för inkomstomfördelning. Selektiva system tenderar också att stigmatisera de grupper, som har störst behov, samtidigt som viljan att betala skatt till välfärden blir lägre bland de välavlönade.

Sedan 2006 har dock den borgerliga regeringen på viktiga punkter börjat undergräva den svenska generella välfärdspolitiken. Detta har skett bland annat genom en selektiv skatte- och subventionspolitik. Jobbskatteavdraget, som har delat upp skattekollektivet i förvärsarbetande och icke förvärsarbetande, utgör en grundbult i denna nya politik som – till skillnad från den generella välfärdspolitiken – inte längre inkluderar alla invånare i ett gemensamt socialt trygghetssystem.

En principiellt viktig fråga i detta sammanhang, ur både klass- och jämställdhetsperspektiv, gäller rätten till avdrag för vissa typer av hushållsnära tjänster, som barnpassning och läxläsning. Denna typ av avdrag, som nu har blivit en del av svensk familjepolitik, är en typ av selektiv subvention som riktar sig endast till hushåll med förvärsinkomster, och i första hand till sådana hushåll med förvärsinkomst som ligger i de högre inkomstskikten. Detta står direkt i strid med principerna för den generella välfärdspolitiken.

Mot bakgrund av att skattesubventioner missgynnar hushåll utan förvärsinkomst och hushåll med lägre inkomst, har skatteavdrag tidigare av princip inte använts inom svensk familjepolitik. Istället har omfördelningen byggts på generella bidrag och subventioner som ger lika förmåner åt alla, som barnbidrag och subventionerad kommunal barnomsorg. Detta har varit en politik till gagn för hushåll i alla samhällsklasser. Särskilt betydelsefull har den varit för hushåll med låg inkomst, som till exempel ensamstående mödrar med barn.

Rätten till skatteavdrag för hushållstjänster som barnpassning och läxläsning är problematiska även ur ett annat perspektiv: de konkurrerar direkt med gemensamma välfärdstjänster som förskola och skola och riskerar därmed att dränka dessa på stöd och resurser. Om välavlönade familjer uppmuntras att skapa egna, privata lösningar för sina barn, på bekostnad av de gemensamma skatteintäkterna och utanför de gemensamma välfärdssystemen, är risken stor att deras skattebetalningsvilja stegvis rämner. Varför ska hushåll som redan betalar för privat, skattesubventionerad barnpassning eller läxläsning vilja betala skatt till mer resurser för kommunalt finansierad barnomsorg på oönskade arbetstid, kommunalt finansierade fritidshem av hög kvalitet eller läxläsning för alla barn i skolan? Resultatet blir att den gemensamma välfärden urholkas både från efterfrågesidan och från utbudssidan.

Det är angeläget att den generella välfärdspolitiken med dess dokumenterade fördelar för välfärden i alla samhällsklasser värnas. Skatteavdrag som riktas enbart till vissa grupper och som riskerar att undergräva den gemensamma välfärden bör därför undvikas.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 30 september 2013

Lena Sommestad (S)

Carina Adolfsson Elgestam (S)

Carina Ohlsson (S)

Hillevi Larsson (S)

Kerstin Haglö (S)

Marie Nordén (S)

Sara Karlsson (S)

Carina Hägg (S)

Eva-Lena Jansson (S)

Kerstin Engle (S)

Kerstin Nilsson (S)

Monica Green (S)

Åsa Lindestam (S)